

ваної системи адміністрування до децентралізованої, що має проходити поступово. На сьогоднішній час варто залишити головним органом у галузі адміністрування Центральну виборчу комісію. Проте, слід переглянути функції, які вона виконує, змінити порядок її формування та склад членів Комісії.

Бурхливий розвиток наукових, технічних і технологічних досягнень спонукає до застосування інтернет-технологій у виборчій діяльності, створює передумови для формування нового типу сприйняття інформації, забезпечення якісного обігу інформації, пришвидшення термінів виконання покладених на відповідний орган виконавчої влади завдань, залученню до

вирішення питань функціонування органу громадськості.

З метою забезпечення належного функціонування органів державного управління необхідно створити систему «електронного уряду» як єдину сервісну організацію, призначену для надання послуг населенню. В даній системі варто поєднати принципи прозорості та доступності для кожного громадянина.

Також доцільним є запровадження поширеної в практики електронного голосування, що дозволить економити час і кошти. Однак існує розуміння, що такий спосіб голосування потребує довіри до органів адміністрування, рівень якої, на жаль, в нашій державі є дуже низьким.

Чабаненко Ірина Василівна, *старший інспектор з особливих доручень сектору діловодства та захисту інформації оперативного управління Головного управління Міністерства доходів і зборів у Кіровоградській області*

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОДАТКОВОГО БОРГУ

Питання податкової заборгованості та податкового боргу, не дивлячись на значну кількість наукових праць, в даний час залишається малодослідженим. Отже дослідження економічного змісту податкового боргу є актуальним і значущим.

Над питаннями теорії податкової заборгованості плідно працюють такі вчені, як О. Десятнюк, А. Крисоватий, В. Мельник, А. Соколовська та інші. Результати наукових праць вказаних авторів є значущими, проте обрана проблематика в контексті реалізації податкової політики потребує глибшого аналізу та постійних досліджень.

Основною метою статті є визначення економічного змісту податкової заборгованості.

Борг перед державою має давню історію. Податкова заборгованість виникає з моменту утворення інституту податків, тобто з моменту виникнення поняття податкового зобов'язання. Феномен податкового боргу історично виник і розвивався разом зі становленням податкових систем, які були основою формування та існування різних держав [2]. В зв'язку із появою поняття зобов'язання, з'явилися випадки невиконання зобов'язань.

Поняття боргу в більшості випадків використовується в сфері цивільно-правових відносин. У словнику Ф. Брокгауза і І. Єфрона наведено тлумачення слова «долг» в різних розуміннях. Перше стосується обов'язків, зобов'язань і відповідальності перед суспільством та самим собою. Друге (грошовий борг) пояснюється як зобов'язання, визначені договором позики чи іншим договором, згідно з яким необхідно сплатити точно визначену грошову суму [7]. Враховуючи, що сплата податків здійснюється в грошовій формі то несвоєчасно сплачена сум а сприймається як грошовий борг.

Згідно «Фінансово-економічного словника» борг визначається як сума непогашеного фінансового зобов'язання [4]. Зобов'язання визначаються як «1) заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої призведе до зменшення ресурсів підприємства; 2) правовідносини, відповідно до яких одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію, або утриматись від такої дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання зобов'язань» [4].

Непогашене фінансове зобов'язання виникає між підприємствами, між фізичною особою та підприємством, між фізичними особами, між бюджетом та суб'єктом господарювання, між платниками податків та державою. Непогашене податкове зобов'язання у встановлені законом строки можна визначити як недоїмка.

Відповідно до Податкового Кодексу України, податковий борг визначається, як сума узгодженого грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних

санкцій за їх наявності), але не сплаченого платником податків у встановлений цим Кодексом строк, а також пеня нарахована на суму такого грошового зобов'язання [1].

Пеня – це сума коштів у вигляді відсотків, нарахованих на суми грошових зобов'язань, не сплачених у встановлений законодавством строк [1].

Штрафна санкція (фінансова санкція, або штраф) – плата у вигляді фіксованої суми та/або відсотків, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи, а також штрафні санкції за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності [1].

Формування податкового боргу суб'єкта господарювання перед державою у зв'язку із несплатою податків виникає за рахунок несплаченої своєчасно грошової суми, що відповідно до законодавства належала до сплати на користь держави.

Податкова заборгованість є багатоаспектним поняттям, тому її необхідно розглядати у соціально-економічному, моральному та правовому розрізах. Лише на цій основі можливе вироблення ефективних методів попередження та шляхів зменшення заборгованості платників податків перед бюджетом, серед яких важлива роль належить адмініструванню податків [6].

Щодо моральної складової слід зазначити, що кожен платник податків має моральний обов'язок щодо фінансування суспільних потреб. Держава як об'єднання громадян, покликана захищати інтереси всіх разом та кожного

зокрема. При цьому фінансування витрат на такий захист здійснюється консолідовано [5].

Правовий аспект податкової податкового боргу полягає в тому, що держава диктує правила поведінки відображаючи їх в нормативно-правових актах, які охороняють інтереси більшості. Тому, сплата податків юридично закріплена, як обов'язок, за невиконання якого передбачено сувору відповідальність [3].

Нестача бюджетних коштів є передумовою скорочення потенційних можливостей держави та підвищення рівня соціальної напруженості, що визначає податковий борг соціально-економічною проблемою.

Узагальнюючи наведене, хоча зазначити, що несвоєчасна сплата податків до бюджету призводить до покра-

щення фінансового стану окремих суб'єктів господарювання та зменшення дохідної частини бюджету. Іншими словами можна зазначити, що підприємства – податкові боржники без відповідного дозволу держави отримують від неї своєрідний кредит та самовільно використовують суспільні кошти.

Податковий борг у будь-якому вигляді та розмірі є суспільно негативним явищем, що порушує право громадян та позбавляє державу належного фінансування соціальних потреб.

Подальше дослідження зазначеного питання вимагає розробки нових заходів та методів щодо протидії податкової заборгованості як одній із загроз економічній безпеці держави як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 23 грудня 2010 р. № 286-VI. – Офіційний Вісник України. – 2010.
2. Дедекаєв В. Моніторинг ухилення від сплати податків / Дедекаєв В., Несторенко Г. // Науковий вісник НУДПС України. – 2003. – № 3.
3. Десятнюк О.М. Моніторинг податкових ризиків: теорія і практика: монограф. / Десятнюк О.М. – Тернопіль:ТНЕУ, 2009.
4. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. – К.:Знання, 2007.
5. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні: монограф. / Крисоватий А.І. – К.: Карт-бланш, 2005.
6. Мельник П.В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці: монограф. / Мельник П.В. – Ірпінь: АДПС України, 2001.
7. Энциклопедический словарь / Издатели Ф.А. Брокгауз, И.А. Ефрон. – С.-Петербург: Типография И.А. Ефрона, 1897.